

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

**МИСТЕЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ
У СУЧАСНОМУ
СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ**

*(25-літній творчий внесок факультету мистецтв
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка)*

КОЛЕКТИВНА МОНОГРАФІЯ

За загальною редакцією
Водяного Б. О., Смоляка О. С., Стельмахука З. М.

Тернопіль
2018

УДК 7.091-028.42
ББК 85
М 656

*Рекомендовано до друку вченою радою
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
Протокол №9 від 16.05.2018 року*

Рецензенти:

Круль П. Ф. – доктор мистецтвознавства, професор Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, академік Академії наук вищої освіти України

Зінків І. Я. – доктор мистецтвознавства, професор кафедри теорії музики Львівської музичної академії ім. М. В. Лисенка

Чайка В. М. – доктор педагогічних наук, професор Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка

Мистецька діяльність у сучасному соціокультурному просторі (25-літній творчий внесок факультету мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка): колективна монографія / за заг. ред. Б. О. Водяного, О. С. Смоляка, З. М. Стельмашука. – Тернопіль: Факультет мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, 2018. – 440 с.

ISBN 978-617-595-089-2

У монографії розглянуто творчий доробок колективу факультету мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, висвітлено питання теорії, практики та перспективи розвитку художньої творчості на сучасному етапі, виявлено загальні підходи до організації мистецької діяльності в контексті історії становлення факультету мистецтв.

Розкрито форми мистецької творчості факультету мистецтв серед яких: концертна діяльність художніх колективів факультетського та університетського рівнів, організація і проведення фестивалів-конкурсів, культурно-просвітницька творчість викладачів та студентів факультету мистецтв у музичному, театральному, образотворчому та дизайнерському напрямках, та мистецька діяльність окремих персоналій.

Видання адресоване викладачам та студентам вищих навчальних мистецьких закладів та усім тим, хто займається мистецькою діяльністю.

ISBN 978-617-595-089-2

© Факультет мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	7
ВСТУП	9

РОЗДІЛ І

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ МИСТЕЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ ТА СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТУ МИСТЕЦТВ ТНПУ ім. В. ГНАТЮКА	12
---	----

1.1. Сучасна мистецька діяльність: теорія, практика і перспективи (Кондрацька Л. А.)	12
1.2. Методологічні підходи до організації мистецької діяльності у контексті становлення та розвитку факультету мистецтв (Водяний Б. О.)	25
1.3. Культурно-мистецька творчість викладачів та студентів факультету мистецтв, як одна із форм діяльності науково-дослідної лабораторії «Духовного становлення творчої особистості» (Водяна В. О.)	43

РОЗДІЛ ІІ

ДІЯЛЬНІСТЬ ХУДОЖНІХ КОЛЕКТИВІВ ФАКУЛЬТЕТУ МИСТЕЦТВ.....	63
--	----

2.1. Вокально-хорові колективи.....	63
2.1.1. Хорова капела «Освіта» (Місько Г. С., Смоляк О. С.).....	63
2.1.2. Жіночий хор факультету мистецтв (Іздепська-Новіцька М. І.)	80
2.1.3. Чоловічий вокальний квартет «Акорд» (Топорівська Я. В.).....	95

РОЗДІЛ II

ДІЯЛЬНІСТЬ ХУДОЖНІХ КОЛЕКТИВІВ ФАКУЛЬТЕТУ МИСТЕЦТВ

2.1. Вокально-хорові колективи

2.1.1. Хорова капела «Освіта»

Хорова капела «Освіта» почала діяти з 1980 року, з часу заснування спеціальності «Педагогіка і методика початкового навчання з додатковою спеціальністю музика» на факультеті підготовки вчителів початкових класів, хоча до цього, її предтечею був хоровий колектив, організований Ігорем Пронем з викладачів та співробітників, що працювали на різних факультетах з часу переведення Кременецького педагогічного інституту в м. Тернопіль. Хоровою капелою «Освіта» продовжував керувати старший викладач, вмілий організатор самодіяльних художніх колективів, композитор і аранжувальник Ігор Пронь¹ [31, с. 490]. З самого початку хорова капела «Освіта» заявила про себе як цікавий та різноаспектний в творчому відношенні колектив, адже її основу складали студенти, які мали

¹ Пронь Ігор Іванович-народився 21.листопада 1942, в с. Старе Село Любачівського р-ну Ряшівського воеводства (нині Польська Народна Республіка). Закінчив Львівське музично-педагогічне училище (1962) та Львівську Державну консерваторію ім. М. Лисенка (1969, клас доцента Є. Вахняка). У 1963 викладач теоретичних дисциплін дитячої музичної школи смт. Шумськ. З 1964- керівник хору та інших аматорських гуртків Кременецького педагогічного інституту. З 1974 року старший викладач та керівник хорової капели «Освіта» Тернопільського педагогічного інституту. За час роботи з аматорськими колективами І. Пронь підготував низку концертних програм. Колективи, які очолював І. Пронь, неодноразові переможці міжнародних, всесоюзних та республіканських конкурсів, серед нагород- золота і бронзова медалі Всесоюзного фестивалів (1978, Москва), срібна медаль (1974, Болгарія), Білорусії, Молдови та ін. Автор низки пісень та хорових творів на слова І. Блажкевич, О. Зелінського, В. Вихруща, Б. Демківа та ін., симф.-хор. поеми «Князь Ігор» (1972) (незакінчена), хор. поеми «Гайдамаки» (1978), обр. нар. пісень та аранжувань. З 1984 завідувач кафедри Чернігівського педагогічного інституту. І. Пронь 29 червня 1984 помер.

музичну підготовку та відповідні навички співу в хорі, або були активними учасниками шкільної самодіяльності.

З цього часу колектив поповнювався новим й різноманітнішим у музично-стильовому відношенні репертуаром. Його складали такі хорові твори: кантата «Лічу в неволі» (музика Д. Січинського, слова Т. Шевченка), «Прометей» (музика К. Стеценка, слова І. Франка), «Садок вишневий коло хати» (музика Є. Вахнянина, слова Т. Шевченка), «Поема» (музика З. Фібіха, слова Б. Стельмаха), «Вічний революціонер» (музика М. Лисенка, слова І. Франка), «Обніміте ж, брати мої...» (музика М. Каганова, слова Т. Шевченка), «Де вітер землю голубить» (музика І. Карабиця, слова В. Губарця), обробки українських народних пісень «Козака несуть», «Пряля», «Зашуміла ліщинонька» (М. Леонтовича), «Ой ти, горо кремінная», «Калина, калина» (І. Проня) та ін.¹ [25, с. 62]. Це зумовлювало використовувати відповідні фахові знання, засвоєні І. Пронем, як художнім керівником, під час навчання у Львівському музично-педагогічному училищі, у Львівській державній консерваторії ім. М. Лисенка (клас диригування доцента Є. Вахняка), а також багаторічний практичний досвід видатних митців-педагогів, серед них: С. Людкевич, М. Колесса, А. Кос-Анатольський Є. Козак та інші. Під час навчання він керував хоровими колективами м. Львова, що й давало можливість набути значного фахового досвіду в практичній роботі з хором.

Ігор Пронь в роботі з хоровою капелою «Освіта» використовував широкий діапазон у виробленні вокально-хорових навичок. Зокрема, він щоразу розпочинав заняття з розспівок, які сприяли в засвоєнні співаками широкої палітри хорової органіки. Важливе місце в цій роботі займали розспівки, які допомагали виробленню артикуляції

¹ Репертуар мішаного хору факультету ПВПК з додатковою спеціальністю «Музика» // Власний архів Наталії Ігорівни Пронь. Архів неупорядкований.

та дикції під час співу, зокрема, ті, що базувалися на поєднанні декількох приголосних з голосними. Наприклад, спів таких поєднань як «мру, мро, мра, мре, мрі; длу, дло, для, дле, длі» та ін. Це сприяло глибокій вокалізації словесного тексту та увиразнювало його зміст під час співу.

Особливого значення в репетиційній роботі І. Пронь надавав й гармонічному розспівуванню, найпоширенішим серед якого був спів коротких та довгих гармонічних каденцій, що виробляло в учасників хору вміння вслуховуватися у гармонічне звучання твору та швидкому реагуванню на виконання його хорової горизонталі.

Потрібно зазначити, що І. Пронь, як керівник, мав індивідуальний підхід під час розучування хорових творів, він часто давав домашні завдання учасникам колективу сольфеджувати кожну партію та знати її зі словесним текстом напам'ять в кінцевому результаті. Лише тоді він приступав до засвоєння твору в цілому. Пріоритетом в його роботі з колективом було звертання уваги на динаміку та агогіку, яка була позначена в хоровій партитурі. Кожне музичне речення, а то й фраза, під час співу твору були продумані і відповідали художньо-естетичному змістові виконуваних творів. У цілому це сприяло музикальності та виразності концертного виконання.

Цікавим був і сам підбір хорового репертуару, який І. Пронь, як керівник, намагався урізноманітнювати. У зв'язку з суспільно-політичною ситуацією, хорові колективи змушені були виконувати і «номенклатурну» музику, яка була обов'язковою на кожному офіційному дійстві чи концерті. Незважаючи на це, І. Пронь намагався формувати концертні програми із творів композиторів, як європейської класики так і сучасних українських та російських композиторів, а також й авторів обробок та аранжувальних пісень народів світу для хору. Особливої уваги він надавав

співу українських народних пісень в обробці М. Леонтовича, М. Лисенка, К. Стеценка, А. Кос-Анатольського, Є. Козака та ін., належне місце займали обробки пісень союзних республік, серед них: «Вій вітерець» латвійська народна пісня в обробці А. Юр'яна, «Як аша» молдавська народна пісня та «Хубава си, моя горо» болгарська народна пісня в обробці І. Проня та ін.

Такий підхід у підборі репертуару сприяв широкій репрезентації хорової музики як серед місцевих слухачів, так і широкого кола шанувальників хорового мистецтва далеко поза межами України. Колектив неодноразовий переможець міжнародних, всесоюзних та республіканських фестивалів-конкурсів, зокрема золота і бронзова медалі Всесоюзного фестивалю творчих самодіяльних колективів (м. Москва, 1978), срібна медаль на Міжнародному фестивалі в Болгарії (1974, м. Слівен) та ін.

Хоровий колектив був активним учасником концертного життя як у своєму навчальному закладі, так і поза його межами. Зокрема, ні одне державне свято чи пам'ятна дата, які відбувались в актовій залі Тернопільського педагогічного інституту, не обходилися без участі хорової капели «Освіта» під керівництвом Ігора Проня. Цей колектив зазвичай розпочинав концертну програму і часто завершував її співом пісень на тодішню радянську тематику, але, слід зазначити, що перевагу у концертних виступах мали класичні, твори як українських, так і зарубіжних композиторів. Зокрема, у концерті, присвяченому XXV-му з'їзду КПРС, на початку виступу прозвучав твір «Красная Пресня» (музика В. Мураделі, слова В. Гур'яна), а у кінці «Хай славиться Ленінський шлях» (музика А. Кос-Анатольського), крім того прозвучали твори «Обніміте ж, брати мої...» (музика М. Каганова, слова Т. Шевченка), «Де вітер землю голубить»

(музика І. Карабиця, слова В. Губарця) та ін.¹ [18, с. 1]. Аналогічний принцип формування концертної програми, присвячений 60-річчю ВЛКСМ² [3], до Дня Перемоги та ін.

Активною була концертна діяльність хорової капели «Освіта» в місті Тернополі, області та поза її межами. Щорічно колектив брав участь в огляді-конкурсі художніх колективів, які відбувалися у міському палаці «Октябрь» (тепер палац культури і мистецтв «Березіль» ім. Л. Курбаса). Хорова капела щороку займала призові місця. Це свідчило про високий мистецький рівень колективу, який неодноразово ставав лауреатом міських, обласних та республіканських оглядів-конкурсів. Це давало можливість організаторам святкових дійств залучати цей колектив до святкових концертів, присвячених різним державним та ювілейним датам.

Так, у заключному концерті переможців міського огляду колективів художньої самодіяльності, присвяченого XXVI-му з'їзду КПРС, що відбувся в травні 1981 року, хорова капела «Освіта» Тернопільського державного педагогічного інституту представила наступні хорові твори: «Песня о Коммунистической партии» (музика О. Холмінова, слова Ю. Каменецкого), «Хай славиться Леніна шлях» (музика А. Кос-Анатольського, слова М. Мельника), «Пісня про Возз'єднання» (музика С. Людкевича) «Родина» (музика С. Тулікова, слова В. Харитонов), «Кличе спалена земля» (музика В. Верменича), «Вчителько моя» (музика П. Майбороди, слова А. Малишка), старовинна студентська пісня «Будем веселиться» (музика Г. Струве)³ [6, с. 490].

¹ Програма заключного концерту переможців заключного концерту переможців міського огляду колективів художньої самодіяльності, присвяченого XXV-з'їзду КПРС, що відбувся в травні 1980 року. Тернопіль: Обл. друк, 1981. 4 с.

² Програма заключного концерту переможців заключного концерту переможців міського огляду колективів художньої самодіяльності, присвяченого 60-річчю ВЛКСМ // Власний архів Наталії Ігорівни Пронь. Архів неупорядкований.

³ Програма заключного концерту переможців заключного концерту переможців міського огляду колективів художньої самодіяльності, присвяченого XXVI з'їзду КРПС. Тернопіль: Обл. друк, 1983. С. 1. (2 с.).

Хорова капела «Освіта» неодноразово виїжджала з концертними програмами в районні центри та поза межі області і республіки. Зокрема, колектив брав участь у концертній програмі, представленій студентам та викладачам Дрогобицького педагогічного інституту ім. І. Франка, у цій програмі прозвучали твори «Де вітер землю голубить» (музика І. Карабиця), українська народна пісня «Ой дуб, дуба» в обробці М. Ракова, «Надзбручанський краю» (музика І. Проня, слова О. Зелінського), «Садок вишневий коло хати» (музика А. Вахнянина, слова Т. Шевченко), «Ой ти, горо кремінная» в обробці І. Проня та ін. (1981) [20, с. 1].

Різноманітні хорові твори були представлені в концертній програмі в м. Луцьк у Волинському педагогічному інституті, зокрема, у цьому концерті прозвучали наступні хорові твори: «Мати» (музика О. Новикова), «Lacrymosa» (музика В. А. Моцарта), «Де вітер землю» (музика І. Карабиця), «Упав солдат» (муз. А. Кос-Анатольського), «Запах землі» (музика А. Толмачова), «Поема про Україну» (музика О. Александрова), «Обніміте ж, брати мої.» (музика М. Каганова), «Як цимбали обізвуться» (музика А. Кос-Анатольського), «Пісня про Дніпро» (музика М. Фрадкіна, слова В. Долматовського), «Поема» (музика З. Фібіха) та ін. Незабутнім під час цієї поїздки був виступ для туристів та місцевих жителів на холмі Слави, що знаходився в Цуманських лісах (центр партизанського руху під проводом А. Ковпака), де прозвучали твори, в основному на військову тематику, а також концерт в с. Пляшева, в історичному комплексі «Козацькі могили» (травень, 1982).

Успішно пройшов виступ хорової капели «Освіта» в Кременецькому педагогічному училищі, який відбувся у травні 1984 року. На суд глядачів були представлені твори: «Вічний революціонер» (музика М. Лисенко), «Любим

Вітчизну» (музика С. Людкевича), «Запах землі» (музика А. Толмачова) та ін.

Колектив неодноразово побував у Шумському, Гусятинському, Бучацькому, Чортківському, Заліщицькому районах, де місцеві жителі завжди радо приймали його.

В 1984 році Ігор Пронь був запрошений на роботу завідувачим кафедри Чернігівського педагогічного інституту.

Життєвий шлях Ігора Проня був недовгим, однак, він завжди умів зібрати коло творчих однодумців, надихнути своїм прикладом молодих колег.

В цьому ж році (1984) хорову капелу «Освіта» очолив викладач кафедри музики та образотворчого мистецтва, заслужений артист України Євген Гунько¹ [30, с. 436]. Він, як досвідчений хормейстер-практик, застосував дещо інші підходи в роботі з колективом. На увагу заслуговують основні методичні засади, що стосуються й художньої роботи Є. Гунька, як керівника капели. Маючи багаторічний досвід роботи завідувача музичної частини Чернівецького та Хмельницького Обласних музично-драматичних театрів, Є. Гунько особливої уваги надавав виробленню вокально-хорової техніки, у першу чергу це стосувалося звернення уваги на гармонічне зіставлення хорових голосів. Це сприяло виробленню точної інтонації хорових партій та строю виконуваного твору. Загалом, Є. Гунько показав себе вмілим інтерпретатором хорових творів. Кожен виконуваний під його керівництвом твір мав чітко вибудовану структуру та композицію, які сприяли формотворчому розвитку матеріалу. Кожен наступний фрагмент хорового твору

¹ Гунько Євген Іванович – народився 6.лютого 1940 року в с. Завалля Івано-Франківської області. Закінчив Тернопільське музичне училище (1962), випускник диригентсько-хорового факультету Львівської державної консерваторії (1968, клас доцента С. І. Прокоп'яка). Після закінчення ЛДК викладач Тербовлянського, далі Чернівецького культурно-освітніх училищ (1962–1968), диригент і хормейстер Чернівецького музично-драматичного театру (1968–1971). Заслужений артист України (1981). Тернопільський енциклопедичний словник // передмов. Г. Яворського. Т. 1: А-Й: Тернопіль: Збруч, 2004. 696 с.

ви впливав із попереднього, таким чином забезпечував розкриття його художнього образу.

Є. Гунько доповнив репертуарний список колективу новими творами, що сприяло, завдяки цьому, підвищенню його художньо-виконавського рівня. Зокрема, обробки українських народних пісень М. Леонтовича («Щедрик», «Дударик», «Пряля»), Ф. Колесси («Вулиця», «Якби мені черевики»), кантата Д. Січинського («Лічу в неволі»), «Місячна соната» (музика Людвіг ван Бетховена) та ін.

Цікавими були методи розспівування хорового колективу. На особливу увагу заслуговують мелодичні розспівки в поєднанні звукових та словотворчих елементів. Це сприяло виробленню чіткої дикції в співаків-хористів, а також давало можливість глибше і переконливіше сприймати виконуваний твір в акустичних умовах на сцені.

З кожним роком репертуар хорової капели поповнювався новими творами, особливо це було відчутно в кінці 1980 на початку 90-х років, у період національного відродження української держави. У цей час в репертуарі з'явилися такі хорові полотна: кантати «Радуйся, ниво, непоплитая» (музика М. Лисенка), «Лічу в неволі» (музика Д. Січинського) «Чи ми ще зійдемося знову?» (музика С. Людкевича), фрагменти з Святої літургії К. Стеценка та ін. Цей репертуар репрезентував капелу як високомистецький колектив, який мав можливість брати участь в різного рівня концертних програмах як у педагогічному інституті, так і в м. Тернополі та області.

Значною у цей період була й концертно-виконавська діяльність колективу, який щоразу брав участь в усіх мистецьких заходах, які проводилися в навчальному закладі. Серед них свята, присвячені державним датам, урочинам з дня народження Т. Шевченка, міжнародному жіночому дню, дню Матері та ін. Виконання хорової капели

завжди сприймалося теплими й щирими оплесками. Це знак високомистецького рівня виконуваних творів.

Хорова капела «Освіта» під керуванням Є. Гунька брала участь і в загальноміських концертних виступах, зокрема, в 1986 році колектив був базовим зведених хорів, які брали участь в урочинах, присвячених відкриттю Співочого поля в м. Тернополі. Об'єднаними хорами виконувалась українська народна пісня «Ой сивая зозуленька» в обр. М. Леонтовича, яку вдало інтерпретував диригент зведених хорів Є. Гунько.

Пам'ятним для громадськості міста став концертний виступ колективу, керованого Є. Гуньком в палаці культури і мистецтва «Березіль» ім. Л. Курбаса в 1994 році, хорова капела «Освіта» виконувала «Заповіт» Г. Хоткевича в супроводі малого складу симфонічного оркестру¹ [29, с. 28]. Виконання твору викликало захоплення як широкого загалу слухачів так і у відомих тернопільських музикантів.

Резонансними культурними подіями стали творчі роботи колективу разом з кращими студентами диригентами та вокалістами, серед них – виконання «Урочистої меси (Missa solemis)» (музика В. А. Моцарта), концерт відбувся в Польському костелі в 1995 році, хорових сцен з опер «Алеко» (музика С. Рахманінова), «Запорожець за Дунаєм» (муз. С. Гулака-Артемовського) та ін., творчі роботи «Духовні твори М. Леонтовича» (з хором Монастирської церкви м. Тернополя), «Великодні дзвони», мистецькі дійства до Дня матері та ін.

У 2001 р. керівником хорової капели «Освіта» став заслужений артист України, доцент Богдан Іваноньків² [30, с. 668].

¹ Творчий шлях. До 15-річчя кафедри вокально-хорових дисциплін. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2008. 36 с.

² Іваноньків Богдан Михайлович – народився 20.01.1945 р. в с. Ріпинці Бучацького району. Закінчив Івано-Франківське музучилище (1952), Львівську Державну консерваторію ім. М. Лисенка (1972), диригентсько-хоровий факультет (клас М. Луціва) та вокальний (клас М. Байко). Художній керівник обласної філармонії (1972–1974), викладач хорових дисциплін Тернопільського державного музичного училища ім. С. Крушельницької (1974–1993). Тернопільський енциклопедичний словник // Передмов. Г. Яворського. Т. 1: А-Й: Тернопіль: Збруч, 2004. 696 с.

Після завершення навчання він активно включився у творчі мистецькі процеси Тернопілля як художній керівник обласної філармонії з (1972–1974), викладач хорових дисциплін Тернопільського державного музичного училища ім. С. Крушельницької (1974–1993).

Б. Іваноньків багато і плідно працював із самодіяльними колективами як багаторічний керівник чоловічої капели «Кооператор» (1974–1987), керівник Струсівської заслуженої самодіяльної капели бандуристів «Кобзар» (1972–1999), разом із Я. Кубіт¹ [6, с. 62] організував на базі Тербовлянського культурно-освітнього училища ансамбль хлопчиків-бандуристів «Кобзарик» (далі – школу «Кобзарик»).

У 1987 році за значну культурно-мистецьку та концертно-виконавську діяльність, а також високий професійний рівень підготовки хорових колективів Б. Іваноньків отримав мистецьке звання «Заслужений артист України». Це була справжня оцінка його подвижницької діяльності на ниві українського музичного мистецтва.

З 1994 по 2011 рр. Б. Іваноньків присвятив себе педагогічній праці на посаді доцента кафедри вокально-хорових дисциплін Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, керував хоровою капелюю «Освіта» та вів клас диригування і вокалу.

Б. Іваноньків висував високі вимоги до своїх вихованців, стверджуючи, що «під час роботи з хоровим колективом студент має постійний педагогічний контакт з аудиторією, безпосередньо спілкується з нею, диктує свою волю,

¹ Губ'як В. Студія «Кобзарик» – продовжувач виконавських традицій Струсівської заслуженої капели бандуристів // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка та Національної музичної академії України ім. П. Чайковського. Серія: Мистецтвознавство. 1(16). 2006. С. 60-63.

домагається кінцевого результату і публічно показує його аудиторії»¹ [30, с. 19].

Великого значення як диригент Б. Іваноньків надає стилеутворюючим факторам: розумінню епохи, якою представлений хоровий твір, знанню індивідуального композиторського стилю, відчуттю манери хорового письма та тих принципів інтерпретації, які зазначав композитор у творі. Особливе місце в роботі маестро з хором займає підбір репертуару. Адже репертуарний діапазон визначає художньо-мистецький рівень колективу. Тому він залучає твори, починаючи від епохи Відродження і закінчуючи композиторами-модерністами, хоча акцент робиться на творчості композиторів-класиків, оскільки, на його думку, лише класична музика може бути визначальною в підготовці справжнього музиканта-професіонала [30, с. 69].

Цікавим є сам процес проведення Б. Іваноньківим хорових репетицій. Насамперед акцент робиться на широкий спектр вокально-хорових розспівок, які не лише розігрівають голосовий апарат, але й вирівнюють хорове звучання, роблять його справді ансамблевим. Ця форма роботи займає майже половину репетиційного часу і вона повністю оправдана, оскільки через невеликий проміжок часу (в середньому – навчальний рік) дає блискучий результат. Опісля він працює над прочитанням хорового тексту (домашнє самостійне вивчення хорових партій напам'ять, вміння співати його мелодичним та гармонічним способами та динамічне і агогічне відтворення). Лише після цього акцентується увага на художній інтерпретації хорового твору. І саме її стрижнем є «праця над хоровим звуком: формуванням його в єдиній позиції, на глибокому

¹ Смоляк О. Богдан Іваноньків – хоровий диригент, педагог. Тернопіль: Видавництво ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2010. 90 с.

діафрагматичному диханні, при чіткій артикуляції та дикції»¹ [27, с. 116].

Під час роботи з хором Б. Іваноньків в підборі репертуару особливого значення надавав творам сучасних українських композиторів та авторів обробок народних пісень. Такий підхід є доречним у підготовці сучасного вчителя музичного мистецтва. Доказом цього є 4 концертні програми, які підготував Б. Іваноньків під час роботи з хором. Серед різноманітного за своєю жанровістю репертуару, у них гідне місце займають твори великої форми – кантати «Радуйся, ниво неpolitая» М. Лисенка на слова Т. Шевченка, яка прозвучала у виконанні хорової капели під керівництвом Б. Іваноньківа в приміщенні Драматичного театру ім. Т. Г. Шевченка, і була представлена глядачам під час святкування шевченківських роковин. Виконання твору глядачі сприйняли з великим інтересом, крім цього хор виконував кантату «Хустина» Л. Ревуцького на слова Т. Шевченка (26.03.2002).

Цікавою та різноманітною програмою могли насолодитись пошановувачі хорового виконавства на мистецькому вечорі «Зберігаймо українську культуру». На мистецькому вечорі виступив зі вступним словом виступив доцент доцент ТДПУ ім. В. Гнатюка, кандидат мистецтвознавства Олег Смоляк. Прозвучали твори «Київські дзвони» (музика Є. Садовського) «Тополина баркарола» (музика П. Майбороди), українські народні пісні «Ти до мене не ходи» в обробці А. Кос-Анатольського, «Та ти гадаш, мій Андрійку» в обробці М. Смагітеля, лемківські народні пісні «Одкаль сонечко сходило» в обробці А. Кос-Анатольського, «Як я спала на сені» в обробці Б. Іваноньківа

¹ Цигилик О. Методика роботи Богдана Іваноньківа зі камерним хором інституту мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство / [за ред. О. Смоляка]. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2011. № 2. С. 116-118.

та ін. В мистецькому вечорі хорова капела «Освіта», крім інших представила «Вечорниці» П. Ніщинського з п'єси «Назар Стодоля» у формі сценічного дійства (24.02.2004).

У 2005 р. відбулася творча зустріч з відомим українським композитором, головою правління Національної спілки композиторів України Л. Дичко, на якій капела виконала ряд творів відомого композитора. Серед них фрагменти з Святої літургії, зокрема «Благослови Тебе, Господи», «Слава отцю», «Отче наш».

У 2006 році на базі хорової капели «Освіта» був проведений семінар на тему «Методика роботи зі студентським хоровим колективом». У семінарі брали участь відомі українські хорові диригенти О. Цигилик, І. Циклінський, В. Савчук, І. Левенець, В. Верней та ін. Викладачі О. Цигилик та В. Савчук показали практику роботи зі студентським хором.

В 2007 році в актовій залі Тернопільського педагогічного університету ім. В. Гнатюка відбувся концерт хорової капели «Освіта» присвячений 100-річчю від дня народження відомого українського композитора Є. Козака. У програмі були представлені наступні твори: «Мав я раз дівчиноньку», «Човник хитається», «Бодай ся когут знудив», «Ой у полі три криниченьки», «Дам я яловицю» та ін. Зі вступним словом виступив доцент, кандидат мистецтвознавства Олег Смоляк. На концерті були присутні викладачі та студенти Тернопільського обласного державного музичного училища ім. С. Крушельницької, громадськість міста та ін.

У 2009 р. хорова капела під керівництвом Б. Іваноньківа підготувала кантату «Радуйся ниво неполитая» М. Лисенко і була представлена глядачам під час святкування шевченківських святкувань у Обласному музично-драматичному театрі ім. Т. Г. Шевченка. Виконання твору було сприйнято з великим інтересом як студентів так і викладачів, а також громадськості міста.

В 2011 р. хорова капела «Освіта» отримала диплом другого ступеня II Всеукраїнського фестивалю – конкурсу хорового мистецтва, присвяченого 20-річчю незалежності України в м. Києві. У програмі прозвучали твори О. Бобикевича «О, Святая» в аранжуванні Б. Іваноньківа, «Болеро» (музика А. Салівена). Журі, у складі А. Авдієвського, Є. Савчука та ін., схвально оцінило виступ хорового колективу (27.05. 2011).

Хорова капела «Освіта» є постійним учасником культурно-мистецьких заходів, присвячених роковинам Т. Г. Шевченка, в одному із них був представлений хоровий твір Б. Іваноньківа «Співай кобзарю», в чудовому виконанні капели. Публіка схвально сприйняла цей твір.

Від 2011 р. Б. Іваноньків – переведений на посаду художнього керівника та головного диригента камерного хору Тернопільської обласної філармонії, з яким підготував цілий ряд концертних програм, гастролював на концертних площадках області, України та закордоном.

З 2011 навчального року хорову капелу «Освіта» інституту мистецтв ТНПУ ім. В. Гнатюка очолив Анатолій Ороновський¹ (концертмейстер Оксана Юрчак) [36].

А. Ороновський в роботі з хором почав використовувати крім набутих попереднім керівником, й свої вокально-хорові навички. Під час розспівування колективу використовує вправи, які виховують у співаків чіткі артикуляційні, дикційні навички та способи вимовляння складних голосних.

¹ Ороновський Анатолій Ігорович – народився 22 вересня 1972 р. в м. Тернопіль. Навчався у Чортківському педагогічному училищі на музичному відділенні. У 1988 продовжив навчання на музичному-педагогічному факультеті Дрогобицького педагогічного училища ім. І. Франка. У 1990 продовжив навчання на диригентському факультеті Львівської державної консерваторії ім. М. Лисенка (клас диригування доцента заслуженого діяча мистецтв І. Циклінського, заслуженого артиста України І. Жука, клас вокалу- заслуженого діяча мистецтв О. Цигилика). З 2006 р. – працює викладачем диригування Обласного державного музичного училища ім. С. Крушельницької, за сумісництвом-викладач кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва у ТНПУ ім. В. Гнатюка. З 2013 – завідувач цикловою комісією хорового диригування вищезгаданого училища. <http://irp.te.ua/tag/anatolij-oronovs-ky-j/>

Це дає можливість під час виконання творів чітко прослуховувати словесний та музичний тексти зі сцени. А. Ороновський, як керівник хору, звертає увагу й на вироблення ансамблевого звучання в різних регістрах. У таких випадках він використовує спів основними ступенями ладу в межах двох октав, що сприяє збалансуванню звучання хору.

А. Ороновський розпочинає розучування твору з подання історії його написання, приналежності до відповідного стильового спрямування та на тлумачення його змісту та форми. Все це дає можливість більш глибокого розуміння виконуваного твору та його художньо-виконавського сприймання, а також поглиблює сприйняття художнього образу в творі, роблячи акцент на інтерпретацію виконуваного твору. Крім цього він надає значної уваги ансамблевому вирівнюванню хорових партій.

У своїй роботі керівник хору також надає вагомого значення підбору репертуару. Його в більшій мірі цікавлять твори сучасних українських та зарубіжних композиторів, які декларують нові вокально-хорові стилі. Завдяки цьому в репертуарі колективу, керованого А. Ороновським, звучать наступні твори: «Щедрівка» (музика О. Яковчука), українська народна пісня «Ой, чий то кінь стоїть» в обробці В. Токар, «Не сходило в ранці сонечко» (музика В. Стеценка), «Regina Coeli» (музика R. Twardowski), «Ride the Chariot» (музика Henry Smit), «Agnus dei» (музика Bob Chilkot), «У царствії Твоїм» (музика В. Степурко), «Цвіте терен» (музика А. Коломійця), «Богородице Діво» (музика Р. Пярта), «Барбівська коляда № 12 «Ой у місті Вифлеємі» (музика Г. Гаврилець) та ін.

Під керівництвом А. Ороновського, хорова капела «Освіта» учасник концертних заходів, що проводяться в університеті та на концертних майданчиках у місті, зокрема урочистостей на честь шанування Кобзаря, Дня факультету, Дня Незалежності України та ін.

Зведений хор у складі капели «Освіта» під керівництвом А. Ороновського та камерного хору Обласної філармонії під керівництвом заслуженого діяча України С. Дунця вперше представила громадськості міста повне виконання меси Вольфгана Моцарта «Реквієм» з симфонічним оркестром Обласної філармонії (художній керівник – заслужений артист України М. Кріль). Концерт пройшов в міському палаці культури ім. Л. Курбаса «Березіль» (22.05.2009), в катедрі та в м. Рівному.

Значною подією в житті колективу була участь в концертній програмі «Камерні вечори» за участю народного артиста України Ростислава Баби́ча (2009).

Хорова капели «Освіта» крім концертної діяльності бере участь у різного рівня конкурсах і фестивалях. Серед них: Міжнародний фестиваль духовного співу «Кременецькі хорові вечори «Ave Maria» [2008, 2015], I Міжнародний фестиваль «Dni Muzyki Choralnej» у м. Гавролін, Польща (2008). Колектив – лауреат II премії в номінації «Хорові колективи» в 2 віковій категорії на відкритому європейському міжконфесійному фестивалі-конкурсі «Я там, де є благословення» (2013), диплом лауреата цього ж фестивалю-конкурсу (2015 року).

Колектив брав участь в міжнародних фестивалях за кордоном. Зокрема, у I Міжнародному фестивалі «Dni Muzyki Choralnej» у м. Гавролін, Польща (2008), де виборов Гран-прі фестивалю. У виконанні колективу прозвучали твори «Regina Coeli» (музика R. Twardowski), «Simetimes» (музика Д. Гершвіна), «Милість миру» (музика К. Стеценка), «Во царствії Твоїм» (музика М. Леонтовича).

В творчому доробку колективу II місце на XXXIV-му міжнародному європейському фестивалі церковної музики «Хайнувка 2015» (21-23.05 в місті Білосток, Польща). У виконанні хорової капели на фестивалі прозвучали духовні твори «Єдинородний сине» (музика М. Дилецького),

«Херувимська» (музика Артемія Веделя), «Хваліте Господа з небес» (музика М. Вербицького), «Милість миру» (музика К. Стеценка), «Во Царствії Твоєму» (музика Р. Твардовського).

«Хайнувка» є одним із найпрестижніх конкурсів хорової музики в Європі. Так, у 2015 р. у фестивалі взяли участь 27 хорових колективів які представляли 11 країн Європи та Азії, в число яких входили Україна, Польща, Білорусія, Литва, Ізраїль, Росія, Болгарія, Естонія та ін.

Конкурсні слухання проходили в п'яти категоріях: парафіяльні хори, аматорські хори, дитячі й молодіжні хори, студентські хори та професійні хорові колективи. Конкурсантів оцінювало міжнародне журі, до складу якого увійшли знавці хорового мистецтва, серед яких: професор Варшавської консерваторії та директор фестивалю Ромуальд Твардовський, відомий російський композитор та диригент Анатолій Кисельов, народна артистка України, одна із провідних хорових композиторів Леся Дичко та інші.

На сьогодні хор продовжує брати активну участь у культурно-мистецьких програмах університету, зведених концертах у Палаці культури «Березіль», філармонії, драматичному театрі, обласних фестивалях хорового мистецтва, виступає на різних концертних майданчиках з сольними та тематичними програмами.

Отже, хорова капела «Освіта» Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка від початку своєї діяльності до сьогодні зробила вагомий внесок у виховання майбутніх вчителів музичного мистецтва, стала репрезентантом хорової спадщини українських та зарубіжних композиторів на сценах міста Тернополя, області та за кордоном. Її виступи схвально сприймали не лише широкий загал слухачів а й високо професійні знавці хорового мистецтва як в Україні так і за кордоном.

Список використаних джерел

1. Бойко Т. Якщо не співаємо, день видається нецікавим. Свобода. 2003. 28 січн. № 9 (1621). С. 4.
2. Бурбан М. І. Українські хори і диригенти: монографія. Дрогобич: Посвіт, 2006. 640 с.
3. Вербицька Т. Чотири голоси злилися воедино. Вільне життя. 1999. 5 червн. С. 4.
4. Видатні випускники ТНПУ. URL: <http://irp.te.ua/solov-yigaly-chy-ny-vokal-ne-trio/> ТНПУ ім. В. Гнатюка (дата звернення: 01.07.2018).
5. Гринчук І. До творчого 20-ліття квартет «Акорд» – гордість факультету мистецтв ТНПУ ім. В. Гнатюка – створив прекрасне свято пісні. Офіційний сайт ТНПУ ім. В. Гнатюка. 2017. URL: <http://tnpu.edu.ua/news/1341/> (дата звернення: 18.05.2018).
6. Губ'як В. Студія «Кобзарик» – продовжувач виконавських традицій Струсівської заслуженої капели бандуристів. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка та Національної музичної академії України ім. П. Чайковського. Серія: Мистецтвознавство. 1 (16). 2006. С. 95.
7. Гунько Є. Духовна музика у творчості чоловічого вокального квартету «Акорд». Духовна музика в контексті сучасного хорового виконавства: Матеріали міжнар. Наук.-практ. конф. (Тернопіль, 10 трав. 2008 р.). Тернопіль, 2008. С. 156-158.
8. Заморська Л. Співатиме «Акорд». 20 хвилин. 2008. 3 червн. С. 14.
9. Іздепська-Новіцька М. І. Конкурс солістів-вокалістів та хорових колективів «Соломія» у культурно-мистецькому житті Тернопільщини. Стратегії підвищення якості

- мистецької освіти в контексті змін сучасного соціокультурного простору: матеріали і тези I міжнар. наук.-практ. конф., м. Одеса 13–14 жовт. 2017 р. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2017. С. 22-26.
10. Ніколайчук Г. Браво, «Акорде!». Вільне життя. 2017. 2 червн. № 43 (15883). С. 5.
 11. Офіційна сторінка PR Production Katrin Basarab у фейсбуці. URL: <https://www.facebook.com/prkatrinbasarab/> (дата звернення 10.01.2018).
 12. Офіційна сторінка колективу «Тріода» у фейсбуці. URL: www.facebook.com/triodaband/ (дата звернення 10.01.2018).
 13. Приватний архів Гунька Є. І. Архів неупорядкований.
 14. Приватний архів Іздепської-Новіцької М. І. Архів неупорядкований.
 15. Приватний архів Місько Г. С. Архів неупорядкований.
 16. Програма V Міжнародного молодіжного фестивалю духовного співу «Кременецькі хорові вечори «Ave Maria» 15–16 травня 2010 р. Кременець, 2010 р. 16 с.
 17. Програма VI Всеукраїнського конкурсу солістів-вокалістів та хорових колективів «Соломія» на здобуття премії ім. Соломії Крушельницької. Тернопіль, 2007. 23 с.
 18. Програма заключного концерту переможців заключного концерту переможців міського огляду колективів художньої самодільності, присвяченого XXV-му з'їзду КПРС. Тернопіль: Обл. друк, 1981. 4 с.
 19. Програма заключного концерту переможців міського огляду колективів художньої самодільності, присвяченого 60-річчю ВЛКСМ // Власний архів Наталії Ігорівни Пронь. Архів неупорядкований.
 20. Програма заключного концерту переможців міського огляду колективів художньої самодільності, присвяченого XXVI-му з'їзду КРПС. Тернопіль: Обл. друк, 1983. 2 с.

21. Програма звітнього концерту жіночого хору 20 травня 2010 р. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2010. 4 с.
22. Програма звітнього концерту жіночого хору та студентів класу вокалу Марії Іздепської-Новіцької 2 червня 2011 р. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2011. 4 с.
23. Програма III Міжнародного молодіжного фестивалю духовної музики «Кременецькі хорові вечори «Ave Maria» 10–11 травня 2008 р. Кременець, 2008. 16 с.
24. Програма творчого вечора «Зберігаймо українську культуру», 1995.
25. Репертуар мішаного хору факультету ПВПК з додатковою спеціальністю «Музика» // Власний архів Наталії Ігорівни Пронь. Архів неупорядкований.
26. Родько О. Народження колективу-особистості. Свобода. 2003. 28 січн. № 8 (1620). С. 5.
27. Смоляк О. Богдан Іваноньків – хоровий диригент, педагог. Тернопіль: Видавництво ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2010. 90 с.
28. Смоляк О. От і перегорнуло ще один листок життєвої партитури вокальне тріо «Соловії Галичини». Тернопіль: «Горлиця», 2007. 21 с.
29. Творчий шлях. До 15-річчя кафедри вокально-хорових дисциплін. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2008. 36 с.
30. Тернопільський енциклопедичний словник // передмов. Г. Яворського. Т. 1: А-Й: Тернопіль: Збруч, 2004. 696 с.
31. Тернопільський енциклопедичний словник // редкол.: Г. Яворський та ін. Т. 4: А-Я (додатковий): Тернопіль: Збруч, 2009. 788 с.
32. Тернопільський енциклопедичний словник // редкол.: Г. Яворський та ін. Т. 3: Тернопіль: Видавничо-поліграфічний комбінат «Збруч», 2008. Т. 3. П-Я. 310 с.
33. Томчишин Ю. Наш «Акорд» підкорив столицю. Місто. 2011. 14 грудн. С. 6.

34. Тріода – Душа українського народу (2014). URL: <https://myzuka.club/Album/934083/Trioda-Dusha-Ukrainskogo-Narodu-2014> (дата звернення 10.01.2018).
35. У «Солов'їв Галичини» – ювілей. URL: <https://te.20minut.ua/Kult-podii/u-solovyiv-galichini-yuviley-65846.html> (дата звернення: 15.05.2018).
36. Цигилик О. Методика роботи Богдана Іваноньківа зі камерним хором інституту мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка. Серія: мистецтвознавство / [за ред. О. Смоляка]. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2011. № 2. 118 с.
37. Чарівний спів соловейків. URL <http://irp.te.ua/solov-yi-galy-chy-ny-vokal-ne-trio> (дата звернення: 21.06.2018)/
38. Чубата Д. Коли пісня виходить у люди. Вільне життя. 2014. 20 червн. № 49 (15577). С. 5.